

ISBN 978-86-82873-32-7

ГРАМАТИКА И ЛЕКSIKA У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА

Зборник радова с међународног симпозијума

Уређивачки одбор:

др Александар Лома, дописни члан САНУ, проф. др Алина
Маслова (Русија), проф. др Мотоки Нوماћи (Јапан),
проф. др Борис Норман (Белорусија), др Мато Пижурица,
редовни професор, др Предраг Пипер, дописни члан САНУ,
др Стана Ристић, научни саветник, др Срето Танасић, редовни
професор, академик Зузана Тополињска (Македонија/ Пољска),
проф. др Бранко Тошовић (Аустрија)

Главни уредник:

Срето Танасић

Матица српска
Институт за српски језик САНУ

Нови Сад – Београд, 2011

СТАНА РИСТИЋ и НЕНАД ИВАНОВИЋ

Институт за српски језик САНУ, Београд

ПРЕДЛОГ ЗА МОДЕРНИЗАЦИЈУ РАДА НА РЕЧНИКУ САНУ*

У раду се са лингвистичког и лексикографског становишта разматрају питања у вези са дигитализацијом постојећих лексикографских ресурса Речника САНУ ради унапређења рада на овом речнику. На примеру обраде једне одреднице (глагола *видети*) представљен је нацрт могуће дигитализације у њеним најзначајнијим фазама: фази уношења грађе у базу података, фази анотације грађе у бази и фази ревизије обрађене лексикографске одреднице на основу нових података, добијених из базе.

Кључне речи: модернизација и унапређење лексикографског рада, дигитализација лексикографских ресурса, израда базе података, анотација, Речник САНУ.

1. Увод

1.0. У раду су размотрена питања у вези са дигитализацијом постојећих лексикографских ресурса, пре свега ради унапређења рада на *Речнику српскохрватској књижевној и народној језика САНУ* (Речник САНУ)¹, а затим и ради напреднијег коришћења дигиталних корпуса за различите истраживачке и друге потребе корисника. Продор рачунарских техноло-

* Рад је настао у оквиру пројекта *Лингвистичка истраживања савремене српској књижевној језика и израда Речника српскохрватској књижевној и народној језика САНУ* (бр. 148005) Института за српски језик САНУ, који у целини финансира Министарство науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ Речник САНУ представља најзначајније дело српске лингвистике и српске културе. Израђује се у Институту за српски језик. До сада је објављено 18 томова овога Речника, у којима је обрађена лексика закључно са словом **О**, а ради се на редиговању 19. тома којим почиње обрада лексике слова **П**. Завршен је 20. том у фази основне обраде, а започета је и израда 21. тома у истој фази, при чему сва три поменута тома обрађују лексику наведеног слова. Уређивање књиге Речника обављају чланови Уређивачког одбора. Речник се публикује искључиво на папиру.

гија у лингвистичка истраживања и њихову методологију, нарочито у области лексикографије, нуди нове, напредне могућности – и то како у изради, тако и у употреби описних речника, што се и имало у виду при припреми предлога за овакво осавремењивање и модернизацију рада на Речнику САНУ.

1.1. Досадашња израда Речника, заснована на традиционалним методама и папирним ресурсима, није примерена времену брзог информатичког развоја, као ни новим захтевима корисника за доступнијим и бржим начином располагања информацијама. Ручно и ограничено располагање речничким корпусом успорава динамику израде Речника и знатно отежава лексикографски рад, пре свега због великог броја неуређених података. Аутоматским сређивањем и обрадом ових података, лексикографу би се омогућило бављење оним лингвистичким информацијама и питањима која нису подложна таквој обради, као што су: идентификовање семантичких, прагматичко-кутуролошких и др. реализација лексеме, структурирање речничког чланка, препознавање класа лексема и њихова системска обрада, итд.

Могућности аутоматског сређивања и обраде великог броја података унапредили би лексикографски рад и тиме што би се обезбедила неопходна тачност, поузданост и валидност лингвистичких информација, које се не би више заснивале на субјективној процени и интуицији лексикографа.² Оваква рационализација стручног рада знатно би допринела уједначавању лексикографске методологије, што је веома битно за успешнију тимску и дугорочну израду Речника САНУ.

2. Опште карактеристике корпуса Речника САНУ

2.0. Тезаурусни Речник САНУ обухвата целокупну лексику српског књижевног и народног језика у периоду од два века,³ и својим централним делом репрезентује стабилно стање савременог српског језика у његовим

² Важно је истаћи да и у време рачунарске лексикографије у раду са корпусом интуиција остаје као један од неопходних алата. „Разуме се да, у једној фази процеса који води од сирових података до готове речничке одреднице, лексикографова интроспекција, лингвистичка интуиција и искуство почињу да превладавају над аутоматским уређивањем информација. Могли бисмо чак рећи да употреба компјутеризованог корпуса само омогућава лексикографу да одложи тренутак у обради када почне да долази до изражаја његов интуитивни суд, и то не зато што нешто није у реду са самом интуицијом, већ стога што велика количина аутоматски уређених података помаже интуицији да делује на основу више информација и мање предрасуда“ – пише В. Мајс (Мелс 1996: 101–102).

³ О збиркама народних речи у грађи за Речник САНУ које су претходиле *Позиву и Уиушсйву* из 1899 год. (исп. ИВАНИЋ–ЂОРЂЕВИЋ 1899), као и о другим збиркама речи, види: Белић 1959: XIV–XVI; Јошић 2008: 437–447.

најбитнијим језичким доменима: у домену лексике књижевног и народног језика, у домену функционално-стилске раслојености, и у домену његове тематске обухватности (исп.: Белић 1959: VII–IX, XIII–XIV и ФЕ-КЕТЕ 1993: 21–49).⁴

2.1. Постојећа грађа за израду Речника САНУ, сама по себи, представља национално и културно благо. Ова колекција од 500.000 одредничких речи, са картотеком од преко шест милиона листића и другим пратећим материјалима, садржи податке о значењу, употреби, грамагичко-нормативним, термилолошким, стилским, прагматичким, културолошким и другим особинама лексике. Садржи и богату фразеологију, народне пословице и загонетке. Чува се и користи у папирном виду.

2.2. Корпус Речника САНУ данас обухвата 4.369 извора.⁵ Својом хронолошком и територијалном обухватношћу, овај корпус представља значајно сведочанство историјског развоја српског језика, српског друштва и српске културе.

3. Дефинисање потреба дигитализације грађе

Складиштење наведених ресурса у дигиталном облику, у виду одговарајуће базе података, подухват је који захтева релативно мало улагања у односу на очекивану корист – не само за истраживачку заједницу која се бави проучавањем и стандардизацијом српског језика, већ и за друштво у целини. Грађа, томови Речника, библиотечки извори, који тренутно постоје искључиво у папирном облику, доступни су само релативно уском кругу стручњака. Дobar део грађе је већ доста стар и склон оштећењу приликом руковања. Дигитализација грађе би омогућила, с једне стране, њену ефикаснију експлоатацију, а с друге стране, њену физичку заштиту и очување.

4. Дигитализација као начин модернизације лексикографског рада

4.0. Имајући у виду значај грађе за Речник САНУ, као и сам национални значај овог тезаурусног речника, у Институту за српски језик САНУ је припремљен, а од надлежних тела Академије и Института и прихва-

⁴ О репрезентативности Речника САНУ према критеријуму функционално-стилске раслојености лексике в. Ристић 2006: 79–98; а о историјском развоју идеје о његовом формирању и организацији в. Ивановић 2007.

⁵ Податке о хронолошкој, територијалној и функционално-стилској заступљености извора у Речнику САНУ в. у: Ристић 2008: 423–424.

ћен предлог за увођење информатичке технологије, са основним циљем да се унапреди и убрза рад на Речнику и да се широј стручној и другој јавности омогући прегледнији и удобнији начин коришћења наведених лексикографских ресурса.⁶ У предлогу се наводе следеће предности електронских формата над традиционалним форматима:

- заштита културног наслеђа (од механичког оштећења);
- повећање доступности вредне грађе;
- омогућавање размене културних садржаја;
- олакшавање презентације културне баштине;
- обезбеђивање дугорочне искористивости и одрживости грађе.

Из ових разлога, дигитализацијом би били обухваћени сви расположиви речнички ресурси: корпус Речника САНУ, његови публиковани томови и библиотечки извори.

4.1. Најважнији резултати оваквог унапређења рада на Речнику САНУ могу се представити у следећим тачкама:

4.1.1. Повећана интеракција Речника са корисником. Дигитална верзија текста Речника САНУ (било да се поставља на интернет-портал, издаје на преносном медију попут ЦД-а или ДВД-а, или да постоје различите верзије речничког текста за различите типове рачунарских уређаја) омогућила би да Речник САНУ постане доступан најширем кругу корисника. Поред лингвиста, ту убрајамо и оне који уче српски као матерњи или страни језик (средњошколце, којима је једнојезични речник потребан за богаћење лексичког фонда, пре свега кроз тумачење непознатих речи; или студенте филолошких и других хуманистичких наука, којима речници служе као обавезан приручник при раду), затим наставнике, лекторе, књижевнике и друге.

4.1.2. Повећана интеракција лексикографа са речничким корпусом. Предности повећане интеракције лексикографа са дигитализованим речничким корпусом, који је израђен према важећим стандардима, огледају се у систему лексикографске примене података из тог корпуса. Поменути систем, према В. Мајсу (MEIS 1996: 102–103), обухвата следеће области могућег побољшања рада на описном једнојезичном речнику:

а. ширу заступљеност и употребу примера из говорног језика, доследно пренетих или прилагођених лексикографовим потребама, у интервенцијама на допуни и осавремењивању значења речи;

⁶ У радној групи, поред руководиоца пројекта и уредника Речника САНУ др Стане Ристић, учествовали су: истраживачи-сарадници Института за српски језик запослени на пројекту израде Речника САНУ: мр Ненад Ивановић, мр Александра Марковић, мр Миlena Јакић и мр Владан Јовановић; затим, мр Тања Самарцић, асистент на Филолошком факултету у Београду; проф. др Александар Костић са Филозофског факултета у Београду (који је доставио конструктивне предлоге у вези са организацијом посла, ангажовањем спољних сарадника, прорачунима о потребном времену и сл.). Око стручних питања у вези са формирањем базе података консултован је проф. др Душко Витас са Математичког факултета у Београду.

б. могућност сагледавања речничке грађе у облику конкорданци, са ужим или ширим контекстом (од реченице, преко пасуса, до стране), чиме се потврђује или одбацује претпоставка о значењу одреднице у датом примеру и, сагласно потреби, предлаже ново значење;

в. ефикасније сагледавање статистичких информација о граматичким, семантичким и стилским обрасцима у којима се нека реч специфично јавља (типова граматичких конструкција, семантичких категорија и поткатегија, функционалних стилова), што може помоћи лексикографима да у обради прикажу граматичко понашање речи, односно специфичности употребе речи у одређеним типовима текстова, или у одређеним говорним ситуацијама;

г. коришћење информација о фреквенцији употребе: речи у лексичком фонду, појединих значења речи, или појединих флективних наставака речи, које помажу лексикографима да утврде редослед значења у речничком чланку, као и да сигурније разлуче хомонимију од полисемије;

д. могућност сталног освежавања корпуса новим речима, њиховим новим значењима и колокацијама, што лексикографима омогућава да ефикасније прате и проучавају процесе деривације, лексичког слагања, семантичког развоја речи, као и процес формирања нових идиома у лексичком систему.

4.1.3. Повећана интеракција лексикографа са речничким текстом. Могућности нелинеарног претраживања готовог речничког текста, које нуди рачунарска технологија, омогућиле би ауторском тиму Речника САНУ постављање нелинеарних лексикографских упита, тј. унапређење лингвистичких истраживања на основу већ обрађене грађе (нпр. начина обраде једног типа лексике или класе лексема у целокупном Речнику). Овакав приступ омогућио би ширење знања о језичком систему у целини, као и о структури и функцијама појединих његових делова. У резултату ових истраживања, могли би да се израђују разни типови речника, прилагођени различитим (научним, стручним) корисничким потребама.

Дигитална верзија текста Речника САНУ омогућила би побољшавање квалитета лексикографског рада – како у текућој изради речника, тако и у ревизији већ завршених томова. Поменуте ревизије могле би да проистекну на основу нових резултата у претраживању речничког корпуса, односно из примене нових метода у анализи и обради лексике; али и на основу специфичних корисничких захтева, нпр. за додавањем посебних типова информација у лему или у одређене делове дефиниције, односно на основу потребе да се поправе неадекватне или непрецизне дефиниције (нпр. да се осавремене дефиниције термилошке, стручне и сл. лексике).

Имајући у виду да је језик медијум који се непрестано мења, а да се лексикографске методе непрестано усавшавају, могућност ревизије реч-

ничког чланка поставља се као веома битна предност у планираној модернизацији израде Речника САНУ.

4.1.4. Рационалнија организација посла унутар лексикографског тима. При садашњој организацији, лексикографски текст се израђује у више фаза: фази обраде, помоћне редакције, редакције, суредакције и техничке редакције, при чему се имало у виду да се, због сложености посла, свака фаза надовезује на претходну са новим типовима информација. Замишљено је било да тежиште рада са корпусом лежи на фази основне обраде, а да се у фазама редакције израђени текст поправља, системски дорађује и методолошки уједначава. Другим речима, требало је да се речнички текст израђује на тај начин да сваки учесник у овом процесу уноси одређене, нове типове лингвистичких и других информација у речничку обраду.

Међутим, у пракси, због ручне обраде корпуса и великог броја информација, нису се, у пуној мери, могли остварити позитивни ефекти фазне израде лексикографског текста. Прави разлози за ово откривени су на основу задатка упућеног одређеном броју сарадника, основних обрађивача и уредника: да опишу све лексикографске поступке у обради речничке грађе и изради Речника. Попис лексикографских поступака у фази обраде и редакције показао је да се, у пракси, многи лексикографски поступци из фазе обраде понављају и у фази редакције речничког текста (в. прилоге 1 и 2), чиме се доводи у питање сврха и рационалност фазне организације рада. Испоставило се да сарадници у свим фазама велики део свог радног учинка умањују провером тачности унетих информација, да би задовољили прописану акрибичност, што је тешко остварити без аутоматске обраде великог броја података. Са досадашњим начином рада, као што је показано, научни и стручни потенцијал сарадника на пројекту није у довољној мери искоришћен.

Стога би се значајна предност дигитализације постојећих лексикографских ресурса остваривала пре свега у домену организације лексикографских послова, увођењем аутоматске обраде података и провере тачности. Њена примена била би нарочито видљива у следећим поступцима:

- узбучавање одредница;
- провера тачности и валидности наведених примера и извора;
- провера ваљаности акценатских, графијских, граматичких, семантичких и др. информација;
- провера тачности осталих типских поступака у обради.

На овај начин поступак „провере“, који узима доста времена у свим фазама рада, био би елиминисан. Такође, овакав начин модернизације омогућио би и сталан увид у све фазе израде и редакције речничког текста, као и редовну контролу квалитета и динамике рада. Једноставније речено, од планиране дигитализације се очекује унапређење организације рада и израде лексикографског текста.

4.2. Уз дигитализацију постојећих ресурса, у циљу унапређења рада на Речнику САНУ планирани су и други задаци:

- формирање електронског корпуса и његово стално допуњавање новим изворима и постојећим дигиталним корпусима;
- формирање базе података од дигиталних ресурса;
- израда методологије коришћења дигиталних ресурса.

5. Фазе модернизације рада на Речнику САНУ

Рад на модернизацији израде Речника САНУ одвијао би се кроз следеће фазе:

5.1. Фаза уношења грађе у базу података. У овој фази, речничка картотека (листићи, збирке речи и други референтни извори) превела би се у дигитални облик и сместила у базу података. Ради бржег и квалитетнијег проверавања унетих података, планирана је и напоредна дигитализација библиотечких извора.

База би се, у основи, састојала од поља за унос примера, као и од унапред дефинисаних поља у која би дактилограф уносио додатне информације са листића: извор, тип извора, годину издања и сл. Аналогно са постојећом речничком картотеком, база података била би организована према одредницама (лемама), што значи да би се, у оквиру сваке одреднице, засебно обрађивао одређен број примера. Тиме би се искључила потреба за накнадном лематизацијом, као и за поновном селекцијом грађе у корпусу.⁷

Сагласно једном од основних начела организације рада на Речнику САНУ: да се на систематски начин обради и представи лексичка грађа која, својом репрезентативношћу, супституише језичку целину (ИВАНОВИЋ 2007: 75–76) – у базу би била унета и нова грађа, која на хронолошком, дијалекатском, територијалном, функционалностилском, тематском и семантичком плану допуњава постојећу. Избор извора за нову грађу био би поверен посебном редакционом одбору, док би избор самих примера према лингвистичким критеријумима обављао за то одређен тим лексикографа.

У овој фази рада, предвиђена је и прелиминарна машинска обрада текста у бази података, како би се из њега издвојиле језичке информације релевантне за даљи лексикографски рад (нпр. анализа речи у грађи према морфемским елементима).

⁷ Овакав начин организације базе података има своје оправдање у чињеници да су, током бројних експерција грађе за Речник САНУ, примери сваки пут пажљиво одабирани за сваку одредницу понаособ. То значи да је, у речничкој картотеци, у више наврата већ вршена селекција примера према граматичким, семантичким, синтаксичким, стилистичким и другим критеријумима.

5.2. Фаза анотације грађе у бази. Основни задатак лексикографа у фази припреме корпуса за лексикографски рад јесте његова анотација. Анотација је процес при коме се лексичкој грађи у корпусу, машински (аутоматски), ручно, или комбинованом методом (аутоматска анотација уз проверу) додају различити типови лингвистичких и других информација, релевантних за њену обраду и представљање у речничком чланку.⁸ Анализом, односно синтезом и рачунарским претраживањем анотираних информација у корпусу долази се до увида у релевантне лингвистичке појаве, значајне за систематску обраду лексике, као и за одређивање типова информација (нпр. за типско дефинисање значења, или за организацију типова информација у речничком чланку).

У овој фази модернизације, планирана је и провера искористивости података употребљених за анотацију појединих типова лексике у бази при писању, односно ревизији лексикографског чланка. Поменута фаза би подразумевала обиман лингвистички рад, који би обухватио анализу различитих лексичких и граматичких класа.

5.3. Фаза израде / ревизије речничког чланка. У овој фази рада, радило би се на утврђивању стандарда лексикографске обраде за различите типове и класе лексема, према информацијама које су добијене анализом анотиране базе података. Стандардизацијом лексикографске обраде у значајној мери би се унификовала израда речничког чланка са унапред одређеним пољима за сваки лексикографски тип понаособ. Овако утврђени стандарди омогућили би не само бржу и квалитетнију обраду лексике, већ и бржи преглед, као и квалитетнију ревизију завршене обраде.

5.4. Фаза редакције чланка и припреме Речника за штампу. Комплетна редакција обрада обављала би се у оквиру записа у лексикографској бази података. Систем би у сваком тренутку био у стању да прикаже она поља која редактор захтева, као и све друге податке који су били доступни обрађивачу. Редактор би био у могућности да прати не само квалитет и поузданост унетих података, већ и ток њихове лексикографске обраде. Такође би био у могућности да, на одговарајући начин, обележи све уносе који су преконтролисани и оцењени као добри (комплетни), као и оне који треба да се дораде. Систем би био осмишљен тако да спречи сваки даљи покушај редиговања уноса који су означени као комплетни.

У циљу ефикасније организације рада и контроле квалитета обраде, било би могуће аутоматски обележити идентитет обрађивача и редактора за сваку одредницу, као и време последње измене речничког чланка. Као што је већ споменуто у претходном одељку, свака одредница би могла да садржи и податке о роковима за завршетак основне обраде, редакције и сл.

⁸ Сагласно лексикографовим потребама, лексичка грађа у бази података може се аотирати: граматичким подацима, подацима о синтаксичким функцијама речи у тексту, подацима о значењу речи (и референцама ка другим речима или лексичким групама), информацијама о фразеолошким конструкцијама, подацима о фреквенцији употребе и др.

Припрема за штампу и слагање текста речника, полазећи од комплетираних података у лексикографској бази, били би крајње аутоматизовани. Редослед података, тип слога и формат текста били би одређени аутоматски, помоћу програма за конверзију формата текста, где би сваком пољу у бази био придружен и одговарајући формат.

У зависности од потреба текућег издања, уредник би се бавио одабиром одредница за штампу, као и количином и типом у њима обрађених информација.

6. Нацрт модернизације рада на Речнику САНУ (на примеру обраде глагола *видеџи*)

6.0. На основу предлога дигитализације, као и описаних фаза овог процеса, изведена је огледна обрада једне лексикографске одреднице у Речнику САНУ према изложеним принципима. За пример је одабран глагол *видеџи*.

Поред тога што се ради о прототипичном глаголу визуелне перцепције (реализује се у великом броју семантичких и синтаксичких парадигми), за овај глагол смо се одлучили и стога што је његова лексикографска обрада штампана у другом тому Речника САНУ, 1962. године. На основу поређења урађеног лексикографског чланка овог глагола са грађом из симулиране базе података, утврђено је да је у обради лексеме *видеџи* потребна ревизија. У том циљу, урађена је њена даља обрада према изнетим фазама.

6.1. Фаза уношења грађе у базу података

6.1.0. Из речничке картотеке је прекуцано 487 листића на којима је забележен глагол *видеџи*. Примери су смештени у базу података, коју сачињавају поља за унос примера (организована као конкорданце); поља за ознаку извора, годину издања и тип извора (односно регистра у коме се реализује извор); као и поља за додатне информације са листића (в. прилог 3).

6.1.1. У виду додатне информације на листићу јављају се подаци које су записивачи примера сматрали релевантним за даљи лексикографски рад: информације о значењу и употреби речи, о месту речи у граматичком и лексичком систему и сл. Тако се, у овим пољима, могу јавити: *ірамаџичке информације* (подаци о припадности речи одређеној граматичкој класи, в. прилог 3, пример 1); *информације о фразеолошкој ујоџреби лексеме* (од колокација преко идиома до израза, в. пр. 2 и 3); *информације о џерминолошкој ујоџреби лексеме* (в. пр. 4); *информације о несџандардној ујоџреби лексеме* (дијал. облици, в. пр. 5; односно лексеме као дела

пословице или загонетке, в. пр. 6); *информације о значењу лексеме у одређеном контексту* (појединачна значења, в. пр. 7–9), и др.

6.1.2. На основу унете грађе, урађена је статистика њених извора према години издања и тематским пољима (в. прилоге 4 и 5). На основу ове статистике, запажено је да база података оскудева у примерима употребе глагола *видети* у језику савремене српске књижевности, као и у говорном језику, односно у жанровима који фиксирају говорни језик (нпр. језик интервјуа у новинско-публицистичком функционалном стилу).

6.1.3. Стога је, као додатни извор нове грађе, за ову прилику узет *Корпус савременог српског језика* Душка Витаса, који бележи тражене случајеве употребе глагола. Из корпуса је ексцерпирано још око 70 примера који на хронолошком и жанровском плану допуњавају постојећу грађу.

6.2. Фаза аотације грађе у бази

6.2.0. На основу лексикографског искуства у обради глагола у Речнику САНУ, као и анализе дефиниција глагола визуелне перцепције, дошло се до закључка да би овај тип лексике у Речнику САНУ примарно требало обрађивати на основу анализе глаголске валенце, односно на основу синтаксичких конструкција у којима се глаголи налазе. На овај начин, грађи груписаној према типовима конструкција у лексикографској обради додају се семантичке информације, и тако се формира речнички чланак.

На основу овог сазнања, примери употребе глагола *видети* у бази података аотирани су синтаксичким и семантичким информацијама (в. прилог 6), које су унете у следећа поља:

6.2.1. Дефинисање конструкција. У ово поље, на основу опште класификације, унете су конструкције у којима се реализује глагол *видети* у грађи. Конструкције су класификоване према типовима, који су дали општи оквир за даљу анализу самог глагола, а навођене су метајезиком који се користи у лексикографској обради.

6.2.2. Одређивање типова конструкција. У овом пољу, најпре су означене граматичке карактеристике глагола *видети* (род, валенца, реакција), затим конституентски елементи конструкција, као и однос између њих. Уношени су сви конституентски елементи анализираних конструкција који су имали утицаја на издвајање засебних семантичких парадигми глагола. На основу тога, одређивани су конституенти карактеристични за одређени тип конструкције, нпр. за конструкције са логичким субјектом, копулативне, безличне, пасивне конструкције и сл.

6.2.3. Опис реакцијских допуна глагола. У овом пољу, дефинисане су синтаксичке функције реакцијских допуна глагола *видети*, као и њихови конституентски облици. Конституентски облици реакцијских допуна

глагола *видеџи* дали су добру основу за даљу семантичку анотацију грађе, посебно у случајевима када су се налазили у зависним падежима који су упућивали на одређене значењске парадигме. Тако је, на пример, рецкцијска допуна глагола *видеџи* у конституентском облику „у/на + Лок.“ упутила на просторно, односно ситуационо значење самог глагола: нпр. *видеџи се у/на невољи/ојасносџи*.

6.2.4. Семантичка анотација грађе. Примерима у бази података додавана је, на основу свих унетих података, и информација о значењу глагола у одређеном контексту.

Анотирани примери су груписани према свим унетим подацима, тако да су добијене парадигме синтаксичко-семантичке употребе глагола *видеџи* у бази података.

6.3. Фаза ревизије речничког чланка: Анализом лексикографске обраде глагола *видеџи*, као и њеним сравњивањем са анотираним грађом из базе података, утврђене су три могућности ревизије постојећег речничког чланка:

а. додавање нових значења у оквиру појединих, хијерархијски надређених значења;

б. додавање нових значења, реализованих у хронолошки новијој грађи, у оквиру засебних тачака;

в. нова организација значења у речничком чланку.

Као што је показано, поступци ревизије речничког чланка засновани су на прецизнијој семантичко-синтаксичкој анализи самог урађеног чланка, утврђивањем валидних аргумената за његову промену и предлагањем нацрта за ревидирани речнички чланак.

6.3.1. Додавање нових значења постојећим синтаксичко-семантичким парадигмама у речничком чланку. Нова значења у речничкој обради појављују се као резултат детаљније анализе грађе, односно увођења нових синтаксичко-семантичких критеријума за лексикографску обраду глагола и осавремењивање грађе новим изворима.

Тако је, на пример, примарно значење глагола *видеџи*, у коме се он реализује као непрелазан глагол, у Речнику САНУ идентификовано и дефинисано само једном семемом:

видети ијек. **видјети** ... **І. 1.** *доби(ва)џи, љримџи, љримџи чулом вида свејлосне уџиске, слике љредмеџа*; исп. виђати. – Нит’ бијаше зв’језде ни мјесеца; | Али Мутап и по мраку види (НП Вук 4, 300). Не знам како ћу [писмо] моћи довршити, јер једва на очи видим (Гар. И. 2, 32). Ја на очи не видим од муке (Весел. 6, 261). Коњи много боље виде него људи (Вуков. А. 1, 44). Слепац не види (Ред.). фиг. Бранковић само себе гледаше, од народа се одвајаше и не виђаше далеко (Дан. Ђ. 7, 111). На људе ... који виде једва до по пласта није притисак ни потребан (Отаџб. 1913, 12/3).

Увидом у анотирану грађу у бази података, запажено је да се, у оквиру примарног непрелазног значења, могу издвојити следеће неевидентирани семантичке реализације:

а. *биџи ироницљив; иредвидетџи, иредвиђаџи*, и то у споју глагола са обавезним одредбама места, времена и начина, пр. типа: *видетџи у будућностџ, видетџи у срце човека, видетџи црно/ружичастџо*;

б. синестезијски мотивисано значење глагола, чија се обавезна валентност попуњава актантом средства у форми беспредлошког инструмента, пр. типа: *видетџи ушима, видетџи рукама*, који упућују на синестезијску компензацију чула вида чулом слуха, односно додира;

в. метафорична значења глагола: *иросудџиџи, иросуђиваџи, ироцениџи, ироцениваџи; зајазџиџи, зајажџиџи*.

Дефинисањем набројаних реализација у лексикографском чланку, добија се следећа ревидирана обрада непрелазног значења глагола *видетџи*:

видети ијек. **видјети ... I.** непрел. **1. а.** *доби(ва)џи, иримџи, иримаџи чулом вида светљосне уџиске, слике иредметџа; исџ. виђаџи.* (следе већ наведени пр.). **б.** (уз обавезне одредбе начина, времена или места) *биџи ироницљив; иредвидетџи, иредвиђаџи.* – Бранковић само себе гледаше, од народа се одвајаше и не виђаше далеко (Дан. Ђ. 7). Богъ самъ види у срце човека (Суб. Ј. 1). Године дакле 1856 ... настат' ће време, у комъ ће се доказати, да ли е умирајући патриархъ уистину видио у будућност (Поз. 1849). Гарашанин види црно, [и] кука да код нас све иде наопако (Јов. С. 1). **в.** *иримаџи, иримџи чулне уџиске неким друџим чулом (нџр. чулом додира или слуха) (о слеџој особи).* – Ђорђе је видео ушима (Лаз. Л. 1). Ти знаш да он само рукама види, а ти си његово око (Вукић. И. 1).

2. фиг. *иросуђиваџи, ироцениџи, ироцениваџи; налазџиџи, смаџиџи; увиђаџи.* – А да коме ћу дати бригадијерство? ... Коме ти видиш (Пав. 3). [Историја трговине] е, као што самъ видишъ, много доцније на светъ изышла (Ис. 1). Кад ове новце примите, пођите у Будим и дајте слова салити, како ви сами видите (Њег. 10). Ја и домаћин видимо за право да буде барјактар Станко (Деб. 1, СЕЗБ 7). Не волим ђинђуве, не волим украсе, ништа не носим на себи, не фарбам се као што видите (Нова грађа).

6.3.2. Додавање нових синтаксичко-семантичких парадигми речничком чланку. Анализа анотиране базе показала је да се обради глагола *видетџи* могу додати нова значења, која су мотивисана новим видовима његове синтаксичко-семантичке реализације.

Тако се, у хронолошки новијој грађи, издвајају случајеви када се глагол *видетџи* јавља у дворекцијским конструкцијама са правим (директним) објектом у форми беспредлошког акузатива и неправим (индиректним) објектом у форми поредбене конструкције, што је у бази података

дефинисано на следећи начин: „видети некога/нешто као некога/нешто“ (в. прил. 6, пр. 5).

Оваква употреба глагола *видети* указује на два нова значења, зависно од обележја објекта: једно са објектом „+ аниматно“, а друго са објектом „– аниматно“, која се могу представити на следећи начин:

видети ијек. **видјети ... 3.** (са објектом у акузативу и поредбеном конструкцијом са речцом „као“) **а.** *бићи уверен, сматраћи да неко има ону особину која се исказује одредбеном конструкцијом.* – Они који га признају као замену за нарушену очинску моћ, као и они који га виде као потајно ишчекиваног младог вођу ... у дубини своје душе доживљавају јунака спаситеља можда понајвише као спасење за себе саме (Нова грађа); Жанеа виде као „површног козера и типичног малограђанина“ (Нова грађа); Не значи ли то да ме они виде као финог, млитавог и такорећи болесног господина? (Нова грађа). *фиг.* Укратко, прогнозе виде Европу као још старију (пораст становништва до 2025. само за четири милиона), још уморнију, још неспремнију на дубље реформе и иницијативе (Нова грађа). **б.** *бићи уверен, сматраћи да нешто има она својства која се исказују одредбеном конструкцијом.* – И честе технолошке промене фрустрирају кориснике. Они виде мобилни Интернет као скуп доступних услуга, а не најновијих технолошких решења (Нова грађа); Други пак узрок подвајања полова ... многи виде као недостатак саме институције брака, тачније у њеној неприлагођености садашњем развоју свести (Нова грађа).

6.3.3. Нова организација значења у речничком чланку према синтаксичко-семантичким парадигмама. Нова организација значења у речничком чланку глагола *видети* заснива се на другачијој концепцији у обради глагола, која је базирана на семантички релевантним валенцијским, односно синтаксичким реализацијама његове употребе. Тако су издвојене конструкције у којима се глагол *видети* реализује као семикопулативни глагол са одређеним падежним допунама, које су у бази дефинисане као „видети себе/се неким/некаквим“ (в. прил. 6, пр. 11а–11г), а у Речнику САНУ су представљене као два раздвојена и удаљена значења:

видети ијек. **видјети ...**

II. ~ се 1. б. *фиг. замислити, замисљаћи самој себе.* – Заузео је и он израз дипломате, и готово се видео амбасадором (Калеп 1, 28).

5. *заст. чинићи се, изгледаћи.* — Ти се видиш јунак од мејдана (НП Вук 2, 423). Ви сте као окречени гробови, који се споља виде лијепи а унутра су пуни костију мртвачкијех (Вук 11, 24). Милан ми се види мудар и озбиљан (Шапч. 7, 202). Бегу се то види дивније од свих чудеса (Мил. М, Ђ, 18, 88). Кроз мокра стакла трамвајских кола још се јаднијом видјела лица предграђа (Нех. 1, 5). Како ми се види, не ће најљепше сунце гријати у будућности твоју Софију (Ковачић 1, 46).

Судећи према подацима из базе, поменута два значења могла би се, уз измештање последњег примера (и додавање нових), објединити на основу исте синтаксичке функције глагола и облика његових допуна на следећи начин:

видети ијек. **видјети** ...

II. ~ се

2. (неким, некаквим) **а.** (у правом повратном значењу) *замислиџи, замишљаџи самој себе (као носиоца некој својсџива, особине и сл.).* – Заузео је и он израз дипломате, и готово се видио амбасадором (Калев 1). У овом тренутку, видела се још старија него што је (Ник. А. 1). **б.** (у неправом повратном значењу, често са логичким субјектом у дативу) *осџављаџи некакав уџисак, изџледаџи некаквим, чиниџи се, џричињаваџи се.* — Ти се видиш јунак од мејдана (НП Вук 2). Ви сте као окречени гробови, који се споља виде лијеви а унутра су пуни костију мртвачкијех (Вук 11). Милан ми се види мудар и озбиљан (Шапч. 7). Бегу се то види дивније од свих чудеса (Мил. М, Ђ, 18). Кроз мокра стакла трамвајских кола још се јаднијом видјела улица предграђа (Нех. 1). Она се [реч] Французу ружна и рапава видила (Ис. 1). Марија, ово је важна новина. – Мени се види смешна (Стер. 13). Зар се теби твоја кожа никад не види сува и рапава? (Џвијан. 1).

7. Закључак

На основу резултата, изложених у раду, сагледане су даље перспективе на модернизацији Речника САНУ и анотацији базе података. Оне се најопштије могу представити на следећи начин:

1) издвајање и повезивање лексема у класе и лексикографске типове, и њихова системска обрада на основу додатних (нових) синтаксичко-семантичких критеријума;

2) формирање базе података са пољима која ће омогућити повезивање лексике у синтаксичко-семантичке мапе;

3) израда различитих типова општих и специјалних речника и успостављање нивоа презентованих информација за различите кориснике;

4) даље усавршавање методологије лексикографског рада и лексикографског метајезика, и то на основама нових сазнања из области рачунарске лексикографије и коришћења електронских корпуса, са циљем израде методолошког приручника који би објединио достигнућа традиционалне Београдске лингвистичке школе и савремене системске лексикографије.

5) Крајњи циљ свих напора био би усмерен на осавремењивање српске лексикографије и израду дескриптивних и других речника активног типа на бази интегралног лингвистичког описа.

Прилози

Прилог 1: Послови основних обрађивача у току израде Речника САНУ

Сређивање грађе
Узбучавање грађе
Провера комплетности грађе: укључивање нове грађе, Матичиних листића и ономастике
Дистрибуција грађе: Уколико се у задуженој кутији пронађе грађа из неке друге секције, она се предаје техничком уреднику који је задужен за дистрибуцију
Сравњивање секције и њено допуњавање новим речничким изворима (из лексикона, енциклопедија и других речника)
Обрада изабраних картица/фиша: идентификовање извора према Скраћеницама, уношење сигнатуре, године издања, места издања/места или говорног подручја за збирке речи (уз коришћење Приручника за обраду речничке грађе)
Израда речничког чланка
Успостављање одредница
Упознавање са начином обраде сличних, већ обрађених одредница или оних чија је обрада у току
Морфолошка обрада одредница
Акценатска обрада одредница
Утврђивање етимологије (за речи страног порекла)
Одређивање квалификатора (нормативне, функционално-стилске и др. употребе)
Семантичка обрада , издвајање и дефинисање сваког појединачног значења лексеме (уз навођење одговарајућих примера по постојећим правилима)
Идвајање израза и пословица , одређивање и дефинисање њиховог значења
Одабир модела дефиниције који највише одговара класи дефинисане речи
Хијерархијско структурирање речничког чланка полисемних речи
Културолошка анализа примера (историјска, етнолошка, религијска, социолошка и сл.) ради успостављања засебних тачака у речничком чланку
Синтаксичка обрада речи , кроз навођење рекције и других видова синтаксичке условљености значења (напомене о ограничењима лексичке и семантичке спојивости)
Идентификовање везаних спојева речи и израза/идиома, издвајање у посебни део речничког чланка и дефинисање значења
Коришћење Упутстава за израду Речника САНУ и друге релевантне литературе ради израђивања што квалитетнијег и потпунијег текста обраде

Прилог 2: Послови редактора у току израде Речника САНУ

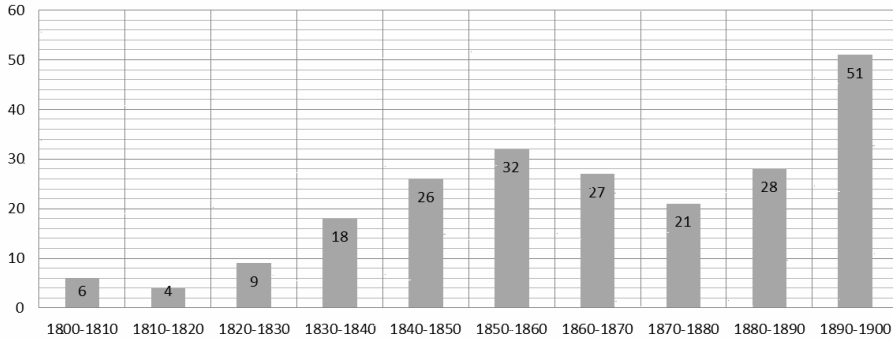
Провера обрађених података
Провера искористивости грађе и допунских извора
Провера тачности и акрибичности наведених података: провера сумњивих примера према изворима и њихова евентуална допуна или скраћивање
Дорада основне обраде
Допуњавање новим примерима или замена неадекватног примера бољим
Провера тачности у идентификацији одреднице и њене морфолошке обраде
Провера тачности акцентовања облика према правилима стандардне акцентуације; утврђивање акценатских варијанти и могућих одступања од нормe
Провера коректности и исцрпности граматичко-синтаксичке обраде речи
Провера тачности одређивања етимологије
Провера коректности примене типизираних и других лексикографских поступака прописаних Упутствима за израду Речника
Тачност, правилност и прецизност у формулисању дефиниција
Дорада речничког чланка
Уочавања битних семантичких јединица и позиција и разврставање примера по утврђеним правилима
Дорада или промена модела дефиниције
Повезивање одредница и значења испоређивањем, навођењем варијантних облика, синонима, антонимима и сл.
Успостављање других системских односа типским дефинисањем, критеријалним маркирањем квалификаторима нормативне и функционално-стилске вредности
Системска обрада термина по одређеним областима
Поправљање хијерархијске уређености речничког чланка полисемних речи

Прилог 3: Пример уноса грађе за глагол *виђеџи* у базу података

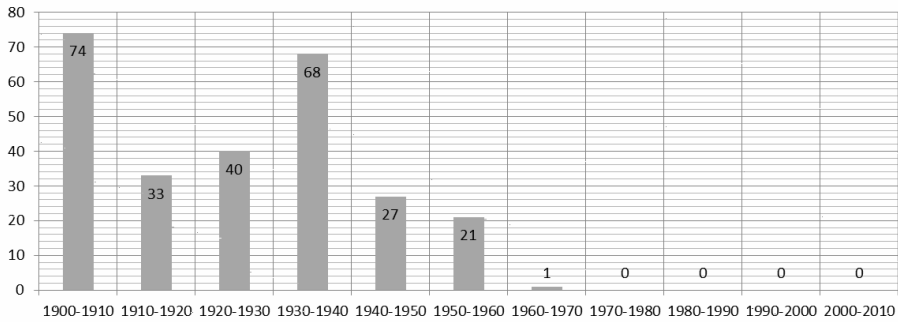
	Леви контекст	Лексема	Десни контекст	Извор	Год.	Тип извора	Додатна информација на листићу
1	За посланике бирани су и одређивани обично	виђени (1)	и искусни људи ... који су ... били добро виђени (2) код страних владара	Герш. 1	1898.	уџбеник (право)	<i>виђен (1)</i> : прид. <i>виђен (2)</i> : трп. прид.
2	Поред све уображене мудрости ипак није могла да	види	даље од свог сопственог носа	Сек. 6	1950.	роман	<i>изр.</i> : (не) видети даље од носа
3	Сад га	видиш,	сад га не видиш	Р–К 2	1936.	речник	<i>изр.</i> : сад га видиш сад га не видиш
4	Ако којој по несрећи падне да се баш тог дана	види	нека кошуљу не пере до светог Матеја	Радић Д. 5	1937.	роман	<i>мег. нар.</i> : добити менструацију
5	У императиву се могу чути и стари облици:	виђ,	јеђ, поред виђи и јеђи	Вуш., СДЗб 3	1927.	лингвистика	<i>дијал. облик</i>
6	Што не	виђох,	то дигох, а што виђох, то не хћедох	НЗаг., Арс.	1900.	НЗаг.	<i>НЗај., огі.</i> : љешник и орах
7	Све што се доноси на гроб	„види“	се, како народ вјерује, пред мртвима	Петр. А. 1	1907.	етнографија	<i>у значењу</i> : показати се, показивати се
8	Јер је цео друм ...	виђен	и тучен са положаја	Павл. Ж. 1	1924.	војна терм.	<i>у значењу</i> : осматрати
9	И једна и друга страна	виделе	су уистину само у пола	Нен. М. 3	1893.	аутобиогр.	<i>у значењу</i> : схватати, поимати

Прилог 4: Статистика извора за глагол *videjiti* у грађи за Речник САНУ према години издања (вертикална оса: број примера у речничкој карто-теци; хоризонтална оса: година објављивања извора)

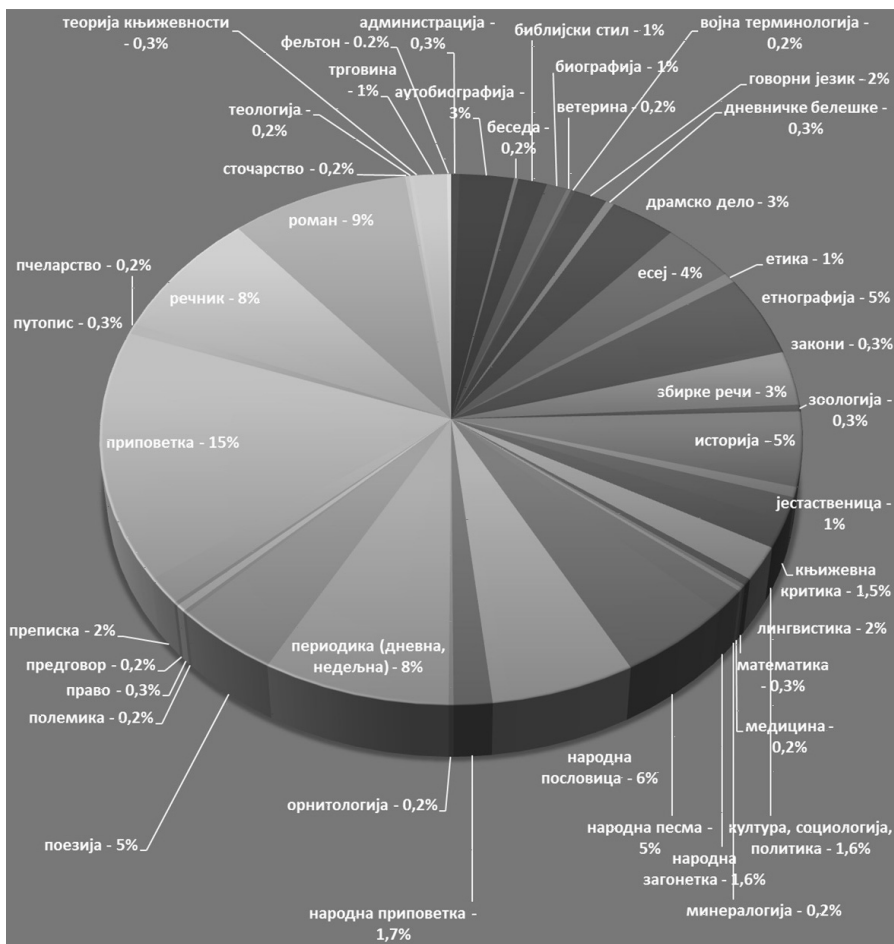
1800-1900:

1900-2010:

Прилог 5: Статистика извора за глагол *видети* у грађи за Речник САНУ према тематским пољима

Прилог 6: Пример представљања синтаксичко-семантичких реализација глагола *видети* у бази података

	Конструкција	Тип констр.	Пример	Рец. доп. 1: функција	Рец. доп. 1: конст. облик	Рец. доп. 2: функција	Рец. доп. 2: конст. облик
<i>видети</i> као непрелазан глагол:							
1.а.	<i>видети</i> (–)	непрел. гл.	Могу да видим без наочара				
1.б.	<i>видети</i> (негде/на неки начин)	непрел. гл. + обавезна одредба за место/начин	Патријарх је видео у будућност; Гарашанин види црно				
<i>видети</i> као прелазан глагол:							
2.а.	<i>видети</i> некога/нешто	двовалентан прел. гл. + прави обј.	Ја нисам видео мог читаоца	прави обј.	Ак.		
2.б.	<i>не видети</i> нешто	двовалентан прел. гл. + прави обј. + негирана речен.	Овога дрвета ја нијесам видео	прави обј.	Ген. (партиг.)		
2.в.	<i>видети</i> нешто	двовалентан прел. гл. + прави обј. (зависна речен.)	Скоро је кречено, видиш да је чисто	(изрични) прави обј.	везн. <i>ga</i> + зависна изрич. речен.		
2.г.	<i>видети</i> некога/нешто у нечему (у некој ситуацији, стању и сл.)	тровоалентни прел. гл. + прави обј. + одр. места као локализатор (у + Лок.)	Видели смо Милоша у унутрашњој политици; Наука види све у еволуцији	прави обј.	Ак.		

	Конструкција	Тип констр.	Пример	Рекц. доп. 1: функција	Рекц. доп. 1: конст. облик	Рекц. доп. 2: функција	Рекц. доп. 2: конст. облик
2. д.	видеџи некоме нешто	тривалентни прел. гл. + лог. субј. у дат. + прави обј. (зависна речен.)	Видиш му да лаже	(изрични) прави обј.	везн. <i>ga</i> + зависна изрич. речен.		
3. а.	видеџи нешто од некога	дворекцијски прел. гл. + прави обј. + неправи (индирект- ни) обј.	Нећу од њега видети никакву корист	прави обј.	Ак.	неправи обј. (као доп. поти- цања, порекла)	од + Ген.
3. б.	не видеџи нешто од некога	дворекцијски прел. гл. + прави обј. + неправи (индирект- ни) обј. + негирана речен.	Нисам од њега видео никаква одговора	прави обј.	Ген. (партиг.)	неправи обј. (као доп. по- рекла)	од + Ген.
3. в.	видеџи нешто у некога	дворекцијски прел. гл. + прави обј. + неправи (индирект- ни) обј.	Које чудо снаге и лакоте / У њих данас овђе видијесмо!	прави обј.	Ак.	неправи обј. (као доп. при- падања)	у + Ген.
4.	видеџи нешто у некоме	дворекцијски прел. гл. + прави обј. + неправи (индирект- ни) обј.	Модерна критика не види у њему наставак те књижевне линије	прави обј.	Ак.	неправи обј. (као доп. порекла)	у + Лок.
5.	видеџи некога/нешто као нешто	дворекцијски прел. гл. + прави обј. + неправи (индиректни) обј.	Прогнозери виде Европу као још старију; Корисници виде мобилни Интер- нет као скуп доступних услуга	прави обј.	Ак.	неправи обј. (као доп. објекту)	као + Ак.

	Конструкција	Тип констр.	Пример	Рекц. доп. 1: функција	Рекц. доп. 1: конст. облик	Рекц. доп. 2: функција	Рекц. доп. 2: конст. облик
6.	<i>видејти</i> за некога	двовалентни прел. гл. + непр. обј.	Да видимо за Петра, ђе смо га оставили	неправи обј. (у значењу користи)	за + Ак.		
7.	<i>видејти</i> на нешто	двовалентни прел. гл. + непр. обј.	На сат је могла лепо видети с прозора	неправи обј.	на + Лок.		
8.а.	<i>видејти се</i> нешто (од стране некога)	пасивна констр. + прави обј.	Не види се прст пред оком!	прави обј.	Ак.		
8.б.	<i>видејти се</i> некоме нешто	безл. констр. + лог. субј. + прави обј. (зависна речен.)	Види му се да је странац	(изрични) прави обј.	везн. <i>ga</i> + зависна изрич. речен.		
9.а.	<i>видејти</i> себе негде	тروвалентан прави повр. + одр. места као локализатор (у + Лок.)	Видео се у огледалу	прави обј.	Ак.		
9.б.	<i>видејти</i> себе у нечему (у некој ситуацији, стању и сл.)	тروвалентан прави повр. + прел. гл. + прави обј. + одр. места као локализатор (у/на + Лок.)	Животиња, кад се види у опасности, брани се Царев зет се види на невољи	прави обј.	Ак.		
10.	<i>видејти се</i> с неким	узајамно повр. + непр. обј.	Имао сам срећу с вама се видети и познати	неправи обј.	с + Инстр.		
11.а.	<i>видејти</i> себе неким	повратни семикопулативни гл.	Заузео је и он израз дипломате, и готово се видео амбасадором	допунски предикатив	именица/им. синт. у инстр.		

	Конструкција	Тип констр.	Пример	Рекц. доп. 1:		Рекц. доп. 2:		Рекц. доп. 2:	
				функција	конст. облик	функција	конст. облик	конст. облик	конст. облик
11.б.	<i>виде̄тии</i> себе некаквим	повратни семикоупу- лативни гл.	У овом тренутку, видела се још старија него што је	допунски предикатив	придев у компаративу				
11.в.	<i>виде̄тии се</i> некоме неким	семикоупулативни гл. + лог. субј.	Ако ти се видим крадљивцем, глад ме чини таквим	допунски предикатив	именица/им. синт. у инстр.				
11.г.	<i>виде̄тии се не-</i> <i>коме никаквим</i>	семикоупулативни гл. + лог. субј.	Бегу се то види дивније од свих чудеса	допунски предикатив	придев у компаративу				
12.	<i>види се</i> (–)	нултовалентни безл. повр.	Како је то било? – Видјело се, љубило се						
13.	<i>виде̄тии се</i> (од стране некога)	повр. у безл. конструкцији	Нису дошли да виде, него да се виде						
	Конструкција	Тип констр.	Пример	РД 1: ф.	РД 1: к. о.	РД 2: ф.	РД 2: к. о.	РД 3: ф.	РД 3: к. о.
14.	<i>виде̄тии је</i> некога, некако, негде	безл. + прави обј. + допуна места + допуна начина	У гори га је често видјети	прави обј.	Ак.	допуна места	у + Лок.	доп. за начин	прил. <i>често</i>

ЛИТЕРАТУРА

- APRESJAN, Juri (2000). *Systematic Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- БЕЛИЋ, Александар (1959). „Увод“, *Речник српскохрватској књижевној и народној језика САНУ*, књ. I. Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српскохрватски језик САНУ. VII–XXVI.
- BIBER *et al.* (1998). Douglas Biber, Susan Conrad, Randi Rappen, *Corpus linguistics – Investigating language structure and use*, Cambridge: Cambridge University Press.
- ИВАНИЋ, Момчило – Ђорђевић, Пера (1899). *Позив и ујујисџиво за куљење речи љо народу за Речник Српске Краљевске Академије, љосебан ојшисак из Српских новина*. Београд: Штампарија Краљевине Србије.
- ИВАНОВИЋ, Ненад (2007). „Принципи формирања и организације корпуса Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ (у периоду од 1853. до 1953. године)“, *Шездесеј љодина Инсџијујџа за српски језик САНУ, зборник радова*, књ. II. Београд: Институт за српски језик САНУ. 53–78.
- ЈОШИЋ, Неђо (2008). „Корпус Речника САНУ: ријечи из народних говора и њихова регионална заступљеност“, *Српски језик у (кон)џексџу, зборник радова*, књ. I, Крагујевац: ФИЛУМ. 437–447.
- MEIJIS, Willem (1996). “Linguistic Corpora and Lexicography”, *Annual Review of Applied Linguistics*, vol. XVI, Cambridge: Cambridge University Press. 99–114.
- РЕЧНИК САНУ (1959–2010, I–XVIII). *Речник српскохрватској књижевној и народној језика САНУ (слова: А–О)*, Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српскохрватски/српски језик САНУ.
- РИСТИЋ, Стана (2006). *Раслојеност љексике српској језика и љексичка норма*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- РИСТИЋ, Стана (2007). „Прва лексикографска школа у Институту за српски језик САНУ“, *Шездесеј љодина Инсџијујџа за српски језик САНУ, зборник радова*, књ. I. Београд: Институт за српски језик САНУ. 131–149.
- РИСТИЋ, Стана (2008). „Корпус Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ са становишта репрезентативности савременог српског језика“, *Српски језик у (кон)џексџу, зборник радова*, књ. I, Крагујевац: ФИЛУМ. 407–427.
- SAINT-DIZIER, Patrick (ed.) – Viegas, Evelyne (ed.) (2005). *Computational lexical semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SCHRYVER, Gilles–Maurice de (2003). “Lexicographers’ Dreams in the Electronic–Dictionary Age”, *International Journal of Lexicography*, vol. XVI/2, Oxford: Oxford University Press. 143–199.
- УПУТСТВА (1959–2010). *Ујујисџива за израду Речника САНУ, инџерни сџис*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- ФЕКЕТЕ, Егон (1993). „О Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“, *Сџо љодина љексикојрафској рада у САНУ, зборник радова*, Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српски језик САНУ. 21–49.

FELLBAUM, Christiane (ed.) (2009). *Idioms and Collocations – Corpus-based Linguistic and Lexicographic Studies*, London: Continuum.

WEINER, Edmund (2009). „The Electronic OED: The Computerization of a Historical Dictionary“, in: A. P. Cowie (ed.), *The Oxford History of English Lexicography*, vol. I, Oxford: Oxford University Press. 378–409.

Stana Ristić
Nenad Ivanović

**A PROPOSAL FOR THE MODERNIZATION OF WORK ON THE SANU
DICTIONARY OF THE SERBO-CROATIAN LITERARY
AND VERNACULAR LANGUAGE**

Summary

This article is intended to show that, in the modern age, marked by the incorporation of computer technology into linguistic research, the digitization of lexicographic resources is the only valid method of modernizing and improving the lexicographic work – the compilation of The SANU Dictionary in particular, and other Serbian lexicographic projects, as well. We have pointed out the necessity and urgency of transcribing the hard copy of the Dictionary along with its corpus into the digital form, one of the reasons being the preservation of these linguistic resources, which are of great value for the Serbian language and culture.

From a linguistic and lexicographic standpoint, in the first part of the article we elaborated on certain issues to do with methods of digitizing the Dictionary in the current working environment and also considered the possibility of parallel revision of compiled entries. The proposed procedures have been verified in the latter part of the article, in the analysis of a sample word from the Dictionary, the Serbian verb *viđeti* (“to see”), which serves as an illustration of our plan of modernization in its critical stages: language data collection and the building of a database, followed by a syntactic and semantic annotation of collected data, as well as a revision of compiled entries based on new information derived from the annotated database.